

Introducció

Fa aproximadament un quart de segle que Francis Fukuyama sentenciava la fi del model polític i de convivència vigent. En el seu cèlebre i polèmic *La fi de la història i el darrer home*, el politòleg nord-americà proclamava amb rotunditat la fi d'alternatives vàlides al liberalisme occidental, això era com afirmar l'assentament definitiu de la democràcia liberal arreu del món, i el mercat n'era el seu element vehiculador i imprescindible. Aquesta irrupció ideològica topà amb nombroses i raonades respostes i també amb algunes apocalíptiques discrepàncies. El temps i circumstàncies determinants, com el procés de la globalització en tots els àmbits de la vida, han posat de manifest que els postulats i les prediccions de Fukuyama només hagin esdevingut realitat en les òrbites d'influència de l'economia «occidental» (Unió Europea, Estats Units d'Amèrica, Canadà, Japó, etc.).

Mentrestant, al llarg d'aquest quart de segle, l'emergència de nous models estatals d'organització econòmica i social són l'exemple que qüestiona l'asseveració que es publica a *La fi de la història*...

Són ben diferenciats els exponents que avalen aquesta afirmació i que afegeixen dubtes a la interrelació entre els estats, les civilitzacions i les economies de cara a un futur més o menys immediat. Per un cantó se situen grans potències econòmiques i demogràfiques com Rússia i l'Índia, on hi plana una certa indefinició que dificulta qualsevol auguri sobre el seu futur model, i en certa mesura, un cas similar és la Xina; per altra banda, el complex món dels països musulmans, en col·lulsió permanent, amb reptes enravessats, amb realitats oposades, situats en un pèndol que bascula entre l'opulència econòmica més exagerada i unes economies precàries que provoquen conflictes interns de difícil solució. Aquests són només els exemples més prominents d'una realitat inconcreta, al costat de circumstàncies, que no per menors i aparentment menys rellevants, no deixen de tenir un paper geopolític i econòmic preminent com l'Àfrica subshariana o l'Amèrica del sud.

Per tant, doncs, sembla ser que aquella preconització que trobem en el llibre *The End of History and the Last Man* en el sentit que l'humanisme, la cultura i la ciència poden desplaçar altres valors o dogmes només es dona en una part ínfima de la humanitat.

Ara bé, el plantejament epistemològic ens condueix a diverses preguntes a les què el temps i les variades conjuntures aportaran les respostes que estructuraran la societat del futur: Quin serà el model? Seguim amb el dilema polític econòmic més confrontat durant els darrers anys: capitalisme o comunisme?, etc., etc. Es complirà la preconització de Fukuyama de cara a un avenir més o menys llunyà, amb el tiomf absolut d'un model sobre els altres? Imposible formular prediccions i, de moment, deixem-ho establint un paral·lelisme al criticisme kantian sobre la polèmica entre el dogmatisme i l'escepticisme en la capacitat dels humans per escatir el coneixement de la realitat i l'entorn.